

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek s pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magy.- és Erd.orsz. Kinev. Ügyvédi reform; válasz a Nemz. Ujság temesi levelezőjének; komoly szó Pesten tartózkodó ifjainkhoz; nyilatkozat; biharmegyei zürzavaros és komárom megyei közgyűlés; hegyaljai jégpusztítás; statisztikai adat; egyesületi közlések; budapesti napló.

Amerika (Összeütközés egy francia hadi hajó és Mazatlan hatósága közt; a mexicói congressus nyilatkozata s elnök-választási ügye.)

Spanyolország. (Narvaez miniszterisége ingadozni kezd főleg Concha tábornokkai meghasonlása miatt; gályarab-lázadás.)

Anglia. (Viszszatekintés a parlament munkálatira; Peel mostani állása; vasutak.)

Franciaország. (Az éjszaki vaspálya; Jussey követ-választás; a National és j. des D. közti heves vita.)

Törökország. (A külügyminiszter parancsot kapott Syriába utazásra; tüzeszély a fővárosban.)

Élethyírek. Értésítő.

Magyar- és Erdélyország.

A nm. udv. kincstár a poroszai megürlt sómázas-mesterségre Rosztoczky Mátyást, ennek helyére Suhajda Albert szolnoki szőlőházi kerület; a bródi mázsáló helyre Földváry György magyar tenger-melléki kamrai vámügyelőt, végre a győri sóárnyokságra Koczky Foraszt ottani ellenőrt alkalmazá. A pesti kir. sóhivatálnál a mázsamesteri hely megürlt.

T. Pest vármegyének f. hó 26-án kezdett közgyűléséről közelebb számunkban.

Ügyvédi reform. Mindig barátja voltam az egyesületi szellemnek, mert erős hite lelkemnek is: hogy: *a' mi a család egyes emberek magányéletében, az az egyesület a polgárzatban. S a kik ez érselemben rokonok; békesszeretettel nyujtják egymásnak jobbokat, s meghozzák adományuk cseppeit: éssz, munkát, akaratot egyesítve, és lökést adnak a fenforgó érdek jelentőségének, minőt egyes ember nem adhat soha; eredeényt alkotnak, minőt egyes ember nem alkot soha.*

E' hit mindinkább szilárdul lelkemben, valahányszor összpontosulni látom az erőket, mellyek a statusélet széttérjedt körében munkátlannal vesztelnek; — és örvendek mindenkor, midőn szót hallok emeltetni a szétszórta crók egyesülésére, mert az jele a' kor érezhető szüksége nyomásának és jele az a'ldig nem ismert czél, vagy hogy úgy mondjam a' rendeltetés és megismerésének, vagy ha nem: legalább sejtelmének.

A' népek érettségének — s önbecsülésének tudata legbiztosabban az egyesülési szellem fejlődésével jó meg, ez azok legbiztosabb jósjele.

A' magyar ezred- éves ifjuságából csak most kezd átlépni a' férjfi kor önálló szakába, mert csak most kezd fejlődni benne az egyesülési szellem, melly szerint tenni, s azon magányérdekeket, mikre a' statuskormány ki nem terjeszkedhetik, — előmozdítani képes, s azoknak közreható fontosságát fölfogni, megérteni, sőt a' közszükség eszméivel egyazonosítani elég érett. Azon számos társulat, és egyletek, mellyek minden statuskormányi befolyás, vagy segélyezés nélkül, egyesek jó akarata és áldozatából léteznek, elég bizonyosság erre. De az egyesülési szellem hatása is tér és idő közé van szorítva, azaz: a' körülmények bonyodalmaival s a' kor lelkének szeszélyeihez csatolva; miert is az egyesületi szellem sem alkothat gyakran ohajtott eredményeket, sőt gyakrabban arra még csak reményt sem nyujt; — de mind a' mellett becsülnünk kell azt, mert ha egyebet nem tett is, mint eszméket pendített meg, mellyek korszerű intézvények és javítások ohajtásából fakadtak, már üdvösen hatott csak az által is, hogy eszméket ébresztvén, lassankint érleszti az üdülő nemzedéket arra, mire előbb, vagy korábban tulajdon kárára nem vala eléggé fogékony. Hazánkban is kitor az egyesülési szellem gyakran, és gyakran nagy szerenésével, legtöbbször pedig csak anynyi sikerrel, hogy figyelmeztet ben a' ünket bizonyos szükségekre, miken segítenünk kellene; — de mire még sok tekintetnél fogva tehetetlenek vagyunk.

Igy pendít meg a' sovárgott ügyvédi reform eszméjét nálunk az egyesülési szellem már többször, — s ez ügyben már hírlapjaink is felszólalottak, — de koránsem olly sikerrel, mint azt ez ügy fontossága megkívánta volna. Hogy miert? — nem merem határozottan állítani. Igaz ugyan, hogy az idő, körülmény és helyzet befolyásainak hatályos nyomtatéka van; — ámde mind ezt tulbecsülnünk nem kell; mert vannak tárgyak, mellyeket, ha már csak-

ugyan általános rokonszenvvel bírnak, — az egyesülési szellem, az idő, és körülmények nem-kedvezése daczára is a' leggyorsabb, s váratlanabb reform anyagaivá tesz, — csak azok, — mint mondám, általános rokonszenvvel bírnak. Az ügyvédi reformról ezt nem lehet mondanunk, s igazolni látszik ezt azon gyér viszhang, melly iránta csak hébenhóba emelkedik. És én hajlandóbb vagyok az ügyvédi reform iránti részvétlenség okát inkább e' körülménynek tulajdonítani, mintsem az idő- és helyzetnek. Mert hiszem, az ember, mindent, mit ép észszel akar tenni, megis tehet; és midőn az ember azt mondja, hogy nem tehet valamit, jelenti: hogy azt józan észszel nem is akarhatja. — De mondóm, hajlandóbb vagyok a' rokonszenv hiányának tulajdonítani az ügyvédi reform iránti részvétlenséget, mint egyébrek; mert azok, kik az ügyvédi reform mellett leginkább buzognak, többnyire olly nézetek és eszmékkel, sőt tervekkel állnak elő, mellyek gyakorlatban nemcsak létesíthetetlenek, hanem magukban véve sem illők az ügy méltóságához. Legyen szabad nekem itt egy cikkre vonatkoznom s azt némileg megvitatnom, melly az ügyvédi reform ügyében minap a' Pesti Hírlap 482, 483, 484ik számaiban ügyvédi szózatok czím alatt jelent meg T. L. urtól. E' cikk megvitatása ki fogja mutatni, hogy alapos hiedelem, melly szerint az ügyvédi reform iránti közönyösséget a' rokonszenv hiányának, — ennek okát pedig az említett tárgy felőli képtelen nézetek és tervek furcsaságának — hogy ne mondjam sületlenségeinek tulajdonítom? —

Mintán T. L. ur, hosszas előzvény után elmondja cikkének második pontjában azon sértő közhiedelmet, melly az ügyvédi kar iránt a' nép lelkében él s hogy nálunk az ügyvédi kar nem is emelkedhetik az erkölcsi erő, önállás, független és szilárd jellem azon fokára, hol nekik alkotványos hazában élni kellene, — mert kellőképen méltányoltatik s vele a' közvélemény és törvényhozás kegyetlen mostohasággal bánik, mint azt az 1486: 69. 1723: 38. 1729: 43. 1792: 16; — s az 1655: 61 és több más időbeli törvénycikkelyeink igazolják, — ezek után azon keserü panaszra fakad: hogy az eddigi törvényhozások eredetirendeltetésök ből egészen kiesve egészen büntető törvénynyé fajulnak, s a' helyett, hogy az ügyvédi kar czélszerű elrendezése eszközeiről intézkednének, csak büntetéseket és ismét csak büntetéseket szabnak ezen osztály fejére és becstelenségére, s'tb. és hozzá teszi: hogy ez oka az ügyvédi kar elaljasodásának és természetjog alatti állásának, s méltatlan helyzetének. Ezen állítás nem igaz, sőt még veszedelmes is: mert noha az 1609: 36ik törvénycikk azt rendeli, hogy azon jószágokat, mellyekre nézve egyezkedtek, föl ne kérhesék, feltevé, hogy a' kezeikre bizott oklevelekkel mások kárára vissza fognak élni, — s noha az 1649: 44. s az ezt megerősítő 1655: 61d. megtiltja: hogy országgyűlési követek ne lehessenek, — vagy hogy az 1563: 49 szerint a' bírának meghagyatik, hogy az ügyvédek haszontalan üres szöszaporításait, és eselszövéseit figyelembe ne vegyék, — mind ezekből nem az következik, hogy az ügyvédi kar, mivel fenytő törvény is örökös felette, már becstelen, aljas állásu, s köztiszteletre vagy bizodalomra nem méltó, mert e' szerint a' bírói állás is becstelen volna, mivel a' bíró kihágásai ellen is vagnak törvények, — és becstelen lealacsonyító volna mind az, minek ellenőre szinte azon törvény, minek szelleme jogokkal ruház fel egy, vagy pedig m is állomást; — hanem onnan következik inkább, hogy az ügyvédi kar, melly szinte emberekből és pedig gyalró emberekből áll, mint bármely tiszt kar, a' törvény fenytő hatalma határfalat kerítsen az ő hatáskörének, mellyben nemcsak a' jog és igazság, de valljuk meg őszintén, — gyakran, és tán gyakrabban mint egybeütt, — a' gázság és bűn is ótalmat találhatnak. Nem azt mondóm én ezzel, hogy az ügyvédi hivatás jó és gonosz védelmére egyiránt kiterjeszkedik, s hogy a' jogvédelem alpalástja alatt tán gyak-

rabban rütönzés vagy személyes érdekek lappanganak; — hanem csak azt mondóm: hogy valamint minden, úgy az ügyvédi körben is történhetnek visszaélések, s valamint más több tiszt körnek, úgy az ügyvédek sem válik az becstelenség, vagy épen lealjasítására, ha felette s visszaélései felett fenytő törvények örökösnek. Hol van megírva, hogy épen csak az ügyvédi kar bír az embertermészet azon kiváltságaival, mellyek szerint ballépésekre nem vetemedhetik, s hatását önérdeke ügyében a' jog és igazság ellen fordítja? Nézetem szerint az említett időbeli törvények nem azért nem jótékonyak, s becsemelők az ügyvédi karra nézve, mivel ennek gyalró oldalát érinti, — hanem inkább azért, mivel a' fegyelmi rendelkezések mellett, annak állása javítása s anyagi jóllétének biztosítására egyszerű mind ki nem terjeszkedik. Legyenek fenytő törvények, mert lenniök is kell, míg emberből és ügyvédből a' bűnmag kiirtva nem leszen; de legyenek olly törvények is minélelőbb, mellyek minden tiszt kar, sőt életállomás biztosítására s jóllétére is áldással hassanak, mert higyük el: hogy életköreink becstelen léte, és aljasságainak okai mindenkor inkább azok ingatagsága, mintsem a' felettük örökös fenytő törvényekben — alapszanak. És ezért hiszem én, hogy az ügyvédi kar tekintélyét nem a' törvények fenytő szigora, hanem az ügyvédi állás ingatag volta s léte súlyoszté alá, s hogy ennél fogva az ügyvédi reformnak, nem is az ügyvédi testület erkölcsi viseletére ügyelő társulat által kell kezdetni, mint azt, T. L. ur, szóban levő cikkében a' legnagyobb következtelenséggel indítványozza épen azon fenytő törvények elleni siralmas panasz ellenére, miket az ügyvédi kar erkölcsi életének gyansításai miatt, a' legkegyetlenebb mostohaságról vádol; — hanem kellene az ügyvédi állás javításával s az ezen pályán nyuló életmód biztosításával kezdődnie. Az embereket soha sem kell olly gonoszaknak hinnünk, hogy azok bűneit csak azok vele született hajlama nemzené; inkább higyük, hogy az emberek természetüknél fogva mindnyájan jók s a' polgári institúciók egyoldalsága az, melly nyomort és inséget szül, a' nyomor és szegénység pedig leggonoszabb anyja minden véteknak. Adjatok enni az embereknek, ne hagyjátok meztelen didérgés sanyaraival küzdeni! míg van ennivalójok az erdők vadainak s ruházatjok a' mezők virágainak, és meglátjátok jók, igazságosak maradnak, és el nem aljasodandnak. Az embernek minden cselekedeti és gondolatai két forrásból erednek: a' gyomor és becserzethől. Minden egyéb szenvedély, melly minket bűnre vagy erényre hajt, e' két fők nyomásainak engedelmessedik. De mondám, e' kettő közt is első a' gyomor. Ti, kiket istenek kincs, gázdság és kényelemmel áldott meg, nem ismeritek az embernek életét, minek virág a' szenvedés, gond, és búféreg ette meg. Ti nem tudjátok azt, mit teszen ágyba lefeküdni, mellybe gondok és fájdalom kísérnek bennünket, mellyben gond és fájdalomról szövődnek álmaink. S pedig ez osztály-rész jutott többnyire örökségül azoknak, kik az ügyvédi pályára szentelik magukat. Mert azon pályára, mellyen küzdeni kell, ritkán kíséri szenvedély az embert. Már pedig, hogy az ügyvédi pálya az, mellyen ha megélni akarunk, dolgozni kell, s mire többnyire csak azok vállalkoznak, (legalább gyakorlatilag) kiknek más, biztosabb kilátásuk nincs a' tudományos műveltség után, — azt ki sem tagadhatja. És épen ez oka az ügyvédi állomás aljasodásának és becstüledésének, tekintélye hanyatlásának. Az, hogy az ügyvéd fejős tehénnek nézi az igazságot, hogy nádalyokhoz hasonló, ki a' megcsipett védenec utolsó csepp véréit is kiszítja, és többféle mendemonda, nem okok az ép észü embernél. Biztonsítatok az emberek állását, a' nyomor, szegénység és inség ellen, és nem kényszerüldnek bűnökre vetemedni, szép állomásukat megbecsteleníteni. Viszsaélések történnek minden életkörben, s ezért is igen hibás fogalom, vagy meggyőződés azt hinni, hogy a' visszaélések megfertőztetik az állás szent-

ségét; — de még hibásabb gondolat azt vélni, hogy az ügyvédi állás súlyedésén az ügyvédi kar erkölcsi életére ügyelő társulat által kell segíteni. Mi javulást nyer azzal az ügyvédi testület sorsa? Erkölcsi javulást? De hát erre van legnagyobb szükség az ügyvédi karnak? Boldog isten, milly önbecstelentés! — 's milly önlealacsonyítás! T. L. ur, ki illy egyesületi tervet közöl a Pesti Hírlap idézett számaiban, azt hiszi, hogy a törvények mostohasága után, az ügyvédek erkölcselenségében 's az ügyvédi kar jellemtelen tisztí eljárásában alapszanak azon fontos okok, mellyek ezen szép állomást alásülyeszték 's megbecsletleníték. Már főnebb is mondám, az nem igaz, — 's még egyszer ismétlem: ez hazug ráfogás. Hogy találkoznak az ügyvédi karban is gazemberek, nem tagadom; de hogy ezen gazemberek, más tisztí karban sem lennének gazemberek 's hogy így, csak az ügyvédi állomás jelleménél fogva lennének azok, 's hogy az ügyvédi állomás ezen elfajult természete kívánna a gyökeres reformot minélelőbb? azt meg nem engedem. Nem, barátim, törvényink szellemére van építve ezen állomás, ez gazemberekké semkit nem tesz, 's azon esetek, mellyeknél fogva ezen szent állomásra gyanu homálya látszik a rövid-látóknál borulni, nem azt bizonyítják, 's nem arra intenek bennünket, hogy egyesületnek kell támadni, melly az ügyvédi testület erkölcsi életére vigyázzon, mint azt T. L. ur javasolja; — hanem inkább olly egyesületnek, melly az ügyvédek állását 's életmódját olly formán biztosítsa, mint az a németországi ügyvédekénél is van. Ekkor meglátjuk, hogy mindjárt gyérülni fognak a gyanus esetek, mellyek most az ügyvédi karra szennyet látszanak vetni. Gyérülni fognak mondom, mert enyhülni fog az inség, a nyomor, a gond, melly most az ügyvédet, mint sorsának kitagadott fiát untalan üldözi 's gyakran tilos lépésekre is kényszeríti. Nálunk nincs nemzeti nevelés; nálunk nincs tér, mire az ifju tudpezhesse magát. Boldog, és boldogtalan, ha kis tudományserzetel bir, elvégzi iskoláit, leteszi az ügyvédi szigorú vizsgálatot, mert hiszen nincs is más út, mellyen alkalmazhatást reménylhessen, 's kenyérré számíthasson. Megyei és kormányhivatal az, mire készíti mindenik magyar ifju magát; de ide csak előjogokkal juthatni, 's kit sorsa annyira üldözött, hogy rokonság, pénz, vagy pártfogás hiánya miatt egyikbe sem juthatott, annak az ügyvédi pályán kívül nincs más menedéke hazánkban. Az élet sanyaru munkáitól elsokott tanulóvevei kényelme között, 's mi csuda aztán, ha mind az, ki magas hivatást érez keblében, mint sem szólót, vagy kukoriczát kapáljon, — az ügyvédi pályára tódul? Ez oka az ügyvédi állapot súlyedésének szerintem, ez, hogy ma holnap több ügyvédünk lesz, mint perünk, minek aztán azon természetes következtése van, hogy egyik a másiktól nem élhetvén — néha aljas tettekre is kész vetemülni napi kenyereért. 'S azt histekre is kész vetemülni napi kenyereért. Nyitni tudniillik tért, utat a lélek különféle képességeinek, hogy az ifju másutt is találjon alkalmazást; meghatározni az ügyvédek számát 's ezeknek biztosítani örökre életmódjokat. Igaz, ez mind a törvényhozás körébe vág, — de mig megjő az idő, mellyben a törvényhozás útján mind ezek megtörténhessenek, az ügyvédek se legyenek közönyösek saját sorsuk iránt; egyesüljenek minélelőbb, de a főczél ne erkölcsjavítás legyen, mire nincs szüksége az ügyvédi karnak, hanem mindenek előtt anyagi jóllétének előmozdítása, lehető biztosítása, 's a mit már T. L. ur is okosan tanácsol: kétes jogi kérdések megoldása 's egyéb tudományos foglalkozások. A ki egy olly együletbe lépne tagul, minek főczélja erkölcsi ellenörködés, az bűnösnek, megromlottnak vallaná magát ipso facto; a ki pedig olly czéltől kíván társulni, hogy nyomorult életmódján segítsen, 's ez által megóvassék a tilos tettekrei lépés kényszerűségeitől is, az állása mostohaságáról tesz bizonyosságot.

Egyébiránt T. L. urnak czikkét tisztá jó akarat, közügy iránti lelkesülés jellemzi. Elvárjuk egyéb nézeteit e tárgyról, — miknek közlését különben is megígérte, — 's akkor megtéve észrevételeinket, — egy ügyvédi társulat létesítése iránt, mi is elmondjuk meggyőződésünket. Mészáros Károly.

Válassz a Nemz. Ujság tisztelettel levelezőjének. Azon uri ember, kinek sorait (N. Ujság 117 száma szerint) a Jelenkor 62ik számában felhoztam 's elemeztem, legközelebb a „Jelenkor érdemes szerkesztőjéhez,“ „Nyilt levelet“ intéz, mellyben sok furcsaság után azon tanács fordul elé: ne enged-

je a Jelenkor szerkesztője gr. Széchenyi István üdvös elveit gyengítetni ollyféle irkálások által, minők „Uj irány az agitatio terén“ czimű értekezésem; ne engedje pedig azért, mert azok egy minden tekintetben gyermek-politikus vörös fonállal átszőtt politikai kiskorúságának nyilvános jelei. Annyira vitte pedig mondott uri embert hatalmas önérzete, hogy csekély személyemet még csak arra sem tartá méltónak, hogy kesernyészafoltatát hozzám intézze; e helyett, mint mondám, egyenesen e lapok t. szerkesztőjéhez fordul, 's mind azt, mit nekem kell vala elmondania, másnak mondja el. Ezek folytán igen természetesen fogtam vala cselekedni, ha például jelen soraim elibe következő czímet tűzök: „Jó tanácsok a N. U. érdemű szerkesztőségének;“ 's e czím pajzsa alatt derekasan oda mondogatok mindkét félnek; azonban mindenkor szégyenítőnek tartám nagyobb mértékben kelni ki akármellyik felebarátom gyöngéji ellen, mint a jó ügy szükségkép megkivánná, 's azért jelen esetben sem utánzom természetellenemet, azaz ó levén hibás, helyette nem támadom meg, legalább egyenesen nem — a N. U. tiszt. szerkesztőségét.

Azokbul, miket temesi ellenem részint multkor indítványképen, részint legújabbán czáfolatként elmondott, következőket hiszek levonhatni: ő egyike azoknak, kik tüzhelyök körében tekintélyes emberek szoktak lenni 's ép azért, ha bizonyos alkalmakkor a közélet azon terére lépnek, hová a patriarchalis viszonyok többé el nem hatván, más tényezők szerint alakul kinekinek tekintélye, tehát más szempontból határozatják meg a föllépők egyedi értéke: kellemetlenül érzik magokat meglepetve, mert soha, vagy csak igen ritkán szemlélik saját, „énjüket“ azon polczon, mellyre, otthon képzett fölfogásuk szerint, olly annyira érdemesek. Azért meg sem ütközöm rajta, ha látom hogy keserű érzettel keblében hagyja oda a meggyűlés színhelyét az illy ember, nem ütközöm meg azért, mert nemcsak lelki állapotját, de annak létokait is ösmervén, szavait tetteit természetesen 's a dolgok miségéből folyóknak látom.

Derék temesi ellenünk elment megyéjének június 4kén tartott közgyűlésére, 's mivel találkozik ott? fölfogása szerint valóságos fölfordult világgal, hol — metaphorice szólva — némelylek még akkor is sebesebb forgást ohajtanak a kerekének, midőn sokan a már meglevő forgás miatt is szédelgéstől tartanak, 's azért kétségbeesett elszántsággal kapaszkodnak a hozzájuk közel eső részekbe, hogy — kik tehetése 's belátása szerint — a gépkerek lassubb mozgását eszközöljék.

Temesben egyike azon férfiaknak, kik munkás részt vőnek közel mult országgyűlésünkön, kimondja, hogy a kormány legújabb eljárásában megveszerkeztünk 's így közvetve alkotványunkra nézve veszélyt lát; kívánja ez okból: mondják ki a megye RRei, miszerint az új rendszer ellen, ha idővel az elöltök is veszélyesnek mutatkoznék — a szükségéseket megtenni el nem mulasztandják. Lehet e a világon ennél kevésbet kívánni? nem annyi e ez, mint ha a hajóban levők valamellyike észrevevén, hogy a kormányos nincs egészen tisztában állása 's teendői iránt — figyelmezteti erre sorsosít 's kéri őket: igérnék meg, hogy azon esetre, ha kormányosi balfogás által a hajó, örvény vagy szirtek felé fordítatnák, egyakaratalag föltüntetik az elkövetett hibát, kimutatják annak el nem maradható következtét, 's illy uton — tehát kölcsönös fölvilágosítás és viszonyos értesülés útján ügyekednek rábírní a hajóbeli kormányt, hogy a tévesztett irányt fölkeresve kellő utba térni siessen?

Temesi ellenünk nem így gondolkodik; szerinte a kormányos mindent jobban tud, mint a hajóbeliek együttvéve mindanyian; szerinte vakmerőség a mindentudás fölött kétkedni, e kétkedést pedig nyilván kimondani még akkor is valóságos bűn, midőn egyes esetek 's körülmények elvitathatlan bizonyítják, hogy a dolog nincs ugy rendén mint kellene. Szerinte ez a fűnsőbbiség iránti hódolat 's hazaszeretet-parancsolta kötelelességek öszszege.

Távol legyen tőlem, hogy bármellyik hazámjának ebeli fogalmait olly czéltől vizsgáljam, hogy az illetőt gúnytárgyal tűzzem ki; — mentse isten! azért teszem ezt egyedül, hogy kitessék, miszerint nem ritkán épen azok, kik a kormánynak szivből lélekbeli barátai, minden szándékjuk ellenére is szerföltött árthatnak a kormány ügyének csupán azon hibás fölfogás következtében, mellyel a főnértettük kettős hűségéről bírnak. Volt idő — 's pedig nem ép

nagyon rég, — mikor kétkedni a meglevő jósága 's tökéletessége felől, honarúási bűnnek tartaték; — nem sokára más idők álltak be, 's azok kik nem akarának az ujkor hozanna énekébe vegyülni hangjaikkal, vagyis kik kétségbe merék vonni átöröklött institúcióink végső romladoszottságát, 's nem hívék alkotványfánk ágtól gyökerig lett elkorhadását, szentségtöröknek tekintettek nemzetünk szebb jövőjét illetőleg. Egyik is másik is tulság volt; amazok sorait az idő ritkította meg; i m e z e k belátása időközben nem kevésé nőtt: miből az okos ember kettőt következtet: egyik, miszerint ollyanok, kik a meglevőt csak azért, mert megvan, hijánynélkülinek, minden krisisen fölül állónak tartanak, ma már jóval kevesebben vannak, mint voltak évek előtt; másodsor hogy az újabb kor fíjai, csak okulni a k a r jának a közel multból — sokkal több jót ígérhetnek alkotványunk 's nemzetiségünknek, mint erejük megkísértésének első alkalmakor.

Temesi ellenünk természetesen mindezt más-kép látja, mert ő élt az időben, de nem az időnek, 's ez okból a kor bosszút áll rajta, és szóban tetthen úgy állítja őt előnkbe, mint a multnak egyik elmaradt fíját, tehát mint emlékjelt egy nem épen kívánatos multból. Szomorú sors; de ki tehet róla! vigasztalásul szolgálhat neki, hogy a józan magyar ifjuság ma már másra kezdi használni erejét 's tehetségeit, mint még csak az ő korában is; és ha kellemetlenül hat rá egy felől annak szemlélete, hogy ma már ollykor fiatalabbak is szólnak a közügyekhez; más részt megnyugvást lelend abban, miszerint e fiatal tehetségek, habár még most elegendő gyakorlat és tapasztalás híjával levén, botlásoknak tétetvék is ki, mégis szebb jövőnek csirajit hordozzák keblükben. Mivel temesi ellenem kimondá, hogy minden tekintetben gyermek-politikus vagyok, legyen szabad kérdőnk: hány esztendősb korbán szünik meg a politikai kiskorúság 's hány esztendősbben kezdődik a politikai érettség vagy nagykorúság? kérjük, határozza ezt meg kétségtelenül tisztés ellenünk, mert e sorok írója ezt nem tudja — noha más részről tudja, minden hasonlítgatási vagy sértetgetési árnyéklat nélkül is, hogy Pitt 22 éves korában Angliának első ministere volt, és így életpályai kiskorúságában is politikailag nagykorú — mint a világ egyik legnagyobb birodalmának sorsintézője — sokan pedig 40 — 50 éves, sőt ősz korukban sem képesek politikai nagykorúságra jutni, és így örökké gyermek-politicusok; legyen szabad továbbá ezuttal kijelenteni, miszerint csakugyan nem tartozom még a negyvenesek közé 's így consularis actással, mint temesi ellenem, nem dicsekhetem; azonban valamint nem tartottam soha azokkal, kik az ifjuság véleményére mint legfőbb forumra szoktak hivatkozni, szintazonképen nem lehetek egy értelmű azokkal, kik valakitől meg akarják tagadni a közügyekhez szólhatást csupán azért, mert még a harminczat vagy negyvenet el nem érte.

Azok, kik az ugynevezett conservatív elemnek olly igen gratulálnak, nem ismérnek a fiatalságnál nagyobb erlességet, 's azért ezt, mint szándékaik 's terveik akadályit 's kiforgatóit, hol csak szoréjtethetik, amúgy bunkósan szokták megtámadni. Temesi ellenünk szereti emlegetni, hogy így meg ugy figyelemmel kíséret nemzetétünk újabb fejleményit: nézzen végig azon évek során, mellyekben a fiatalság véleménye — mint állítatik — praepotentiát gyakorla közügy körüli vitatkozásoknál, vizsgálja meg a szokatlan tünemény okait, 's látni fogja, miként a sokszor igen méltán, de nem ritkán méltatlanul megrott fiatalság kevésbbé volt hibás, mint sokan magokkal és másokkal is elhitheti szerették.

Azok, kik az ifjuságot elkapatták, magok a ligha ifjabbak voltak mint a N. U. t. szerkesztője; ha ezek vagy nem ismérve az ifju erők cselekvésre kész természetét, vagy ellátva előre a következőket — mégis szükségesnek láták olly nyomotékul használni a fiatalság zajosan nyilvánuló véleményét, mint tapasztaltuk, erről sem én, sem akármellyik józanabb gondolkodásu magyar ifju nem tehetünk. Azt, tudom, nem fogja soha is bebizonyítani akár temesi ellenem, akár a N. U. t. szerkesztősége, hogy e sorok írója azokat, kik a fiatalság tulbuzgóságát nem kellőleg használák, vagy magát ezen fiatalságot, midőn ballépésekre hagyja magát sodratni — védte volna; megtámadta ott és annyiszor, hol és mennyiszor a szükség úgy hozta magával 's a körülmények megengedék; megtámadta pedig azon oknál fogva, mert előre látható vala, miként majd számadáskor nem azok fognának kérdőre vonatni, kik az ifjuság segítségé-

vel diadalt arattak, hanem épen azon ifjak, kik tulbecsölve erejüket azon győzelmek kivivathatására eszközül hagyják magokat használatni.

Egyeztesse ezeket össze, ha tudja, temesi elenem, 's látni fogja: miként az egyik oldalon elkövetett tulságot nem az által kell jóvá tenni ügyekezünk, hogy más oldalról magunk is hasonló tulságokba essünk; hanem e' helyett arra kell törekednünk, mihez képest értelmi tulnyomóság, szellemi fönsőbbiség, ha z a f i a s cselekvés által tiszteletre, becsülésre kényszerítsük még az elfoglaltabbakat is. Ne higye a' N. U. szerkesztője hogy a' k o r p a közé keveredik (lásd N. U. 132 sz.) midőn ifjusággal van dolga, mert különben — midőn illyesmit állít vagy mondogat, — könnyen eszökbe juthatna azoknak, kik ötközlebről isméri, hogy abból, mi be most már keveredni teljességgel nem akar, maga is nem ép nagyon rég emelkedett ki.

Nem szükség itt megneveznem egyenként azon férfiakat, kik noha nemcsak nem legyezték soha a' fiatalság helytelen beavatkozását, hanem azokat férfui szigorral is rótták meg 's utasíták vissza — kik mondom mind e' mellett teljes tiszteletben 's becsületben állnak ifjaink józanabbai — tehát általános többsége előtt. Nem emlékezem, hogy gr. Széchenyi István irányában valaha elfeledte volna a' magyar ifjuság, hogy ezen nagy hazafinak mennyire tartozik tisztelettel, 's még akkor is, midőn egyfelől legnagyobb hízlegésekkel csiklándoztaték az ifjak hűsága, másfelől meg a' ns. gróf hazafiai méltó elkésredése közben lehetőleg keményen sújtá azok gyarlóságát — még akkor is mindig tudta a' nemzeti érzelmű józan ifju, mivel tartozik Széchenyinek. Nem érdemül hozom ezt föl a' magyar ifjuságnak; oly férfiak ellenében, minők gr. Széchenyi István 's Deák Ferencz — ezen magaviselet nem érdem, de kötelesség. Ámde azért, mert kötelesség, 's nem érdem, ne veszítse értékét előttünk: kötelességteljesítés férfui kitartást igényel; illy kitartás ifjakban csak azok által nem méltányoltatik, kik méltányosak lenni nem tudnak, vagy nem akarnak. (Folyt.)

Kemény szó Pesten tartózkodó ifjainkhoz.

Azok, kik aug. 26kán ns Pestmegye közgyűlésén előfordultak a' hallgatóság magaviseletét illetőleg, oly szomorító emlékezetet hagytak magok után, minél alkotmányos szabadságát becsülni tudó ember nézve szomorítóbb alig képzelhető. Nem párt állott itt párt ellenében; nem a' RRék egyeteme jött ellenkezésbe törvényszerű elnökével: a' közönség, mellynek a' RRék loyaltása nemcsak karzatit, de teremét is nyitva tartja, minden józan discussiót lehetlenítő módon élt állásával vissza, 's a' megyei szék méltóságát nem sérté kisebb mértékben, mint bármely fölbőszült kortescapat sérthetendé.

Pestmegye RRei, bármint ragaszkodjanak is eddig kifejtett elveikhez, nem tűrhetendik sokáig a' közönség illyetén magaviseletét: hivatásuk érzete kényszerítendi őket gondoskodni oly szabályokról, mellyek életbe léptetésé által a' hely méltóságától bün nélkül meg nem tagadtatható tisztelet föntartásé. Ez, és még inkább isméretes cselekvése azon embereknek, kik minden alkalmat két kézzel ragadnak meg, hogy a' fiatalságnak, mint mondani szokták, éretlenkedését szem elibe állítsák, 's ez által őt mint közügyek vitásinál pusztán véleménykijelentés által is veszélyest mutathassák be: ezeknek elgondolása komolyan fölhija figyelmét bármelyik józan ifjunak is, 's arra bírja, hogy, mennyire telik, kerülje az alkalmat hasonló vádakra okot szolgáltatni.

Azon nap, midőn érintett botrányos jelenet Pestmegye termében előfordult, kétszáznál több ifju esküdtött föl kir. táblai hites jegyzőül; az esketés 12 óra tájban végezteték; némelyek a' törvényteremben maradtak, mások haza tértek szállásaikra, 's csak kevesen vették utjokat a' megyegyűlésbe: ezeket azért érintjük, hogy az el nem fogult olvasó megítélhesse: mennyiben hártathatik e' botrányos magaviselet ifjainkra. Egyébiránt, kik a' teremben jelen voltak, tudni fogják, miszerint — ámbár az foglalásig tömve volt — igen keveset mutathatót aránylag azok közül, kiket rendszerint fiatalság neve alatt érteni 's most már gyakrabban meg is róni szokás.

Ezek dacára lehetnek 's hihetőleg lesznek is, kik a' tiszteletlenség helyegét viselő tünényt föltétlenül ifjainkra fogják róni, 's őket a' haza színe előtt bitóra állítani: hasztalan hivatkozik itt bármelyik is öntudatára, hasztalan lökné a' vádat azokra vissza, kik a' botrányok tulajdonképeni okozói; a' vád súlya az ifjakra fog nehezülni 's kik olvasandják,

mi történt Pestmegye közgyűlésén, egyébről nem fognak emlékezni, hanem hogy a' 19ik század multnek hirdetett ifjai ismét szegényítő kicsapongásokra vetemültek.

Itt kettő közt választhatni: vagy aként tenni mint eddig tevünk, 's ekor készen lenni a' terhelő vádak hallására; vagy a' józanság érzetében elejét venni még a' keletkező gyanunak is. Erre nézve addig is, míg mások tán jobbat mondandak, álljon itt a' következő javaslat: „Ifjaink, kik polgári állásuknál fogva csakugyan jelen lehetnek közügyek vitásinál, mindannyiszor, a' hányszor P. megye termében hallgatókúl megjelennek, jelenjenek karddal övezve, 's foglaljanak el bizonyos helyet, úgy hogy tudhassa kiki, hova álljon — minek következtében láрма 's rendetlenség esetén tudni fogják az összegyűlt RRék, melly részről jó a' zaj, 's megítélhetendik: ha vajjon ifjainknak kell e' azt hibául fölronni.“

Politikai vélemény-különbségek leendnek ekor is, és megtörtéendik, hogy rokon- vagy ellenszenv zajosabban nyilvánulnak: azonban nem fog megtörténetni (föltéve hogy a' gyermekkorból kilépett fiatalság bir azon műveltséggel, mellyet tőle méltán várhatni) hogy a' közösen tisztelt elnök 's alispán urak, tisztí ügyészek 's legkedveltebb szónokink hasztalan ügyekezzenek hallgatásra bírni a' közönséget.

Vegyék azt fontolóra jobb érzésű ifjaink, 's gondolják meg, miszerint éretlenség, durvaság, neveltség 's több illy czim valóban sértők 's alacsonyítók, 's hogy tisztakebl embernek kötelessége hasonló megbélyegzés kikerülhetésére legalább annyit elkövetni, mennyi a' jobbak 's el nem fogultak előtti kimentetésére szükséges: mulasztatlan pedig e' kötelességteljesítés akkor, ha oly eset forog föl, mint a' mellyről itt szó vagyon. A' dolog úgy mint legközelebb láttuk, nem maradhat, még kevésbbé szabad annak tovább fejlődni: különben azok, kik a' fiatalság legősziatébb barátai, kik első voltak annak kiküzdésében, hogy ifjaink azon helyet foglalják el közügyek tárgyalásakor, mellyen jelenleg állnak — ezek kényszerítve leendnek — mint érintettük — hivatásuk érzetében szigorubb szabályokról gondoskodni.

Ezt ifjainknak tenni sokba nem kerül 's ezt tenniök annyival inkább kell, mivel csak így tűnhetik világosan elé, kik azon féktelenkedők, kik mig egyfelől a' gyűléstermeket botrányok színhelyévé változtatják, más felől az ifjuságot gyűlöletes színben föltüntető vádakra nyujtanak minduntalan alkalmat, a' nélkül hogy őket — az oly botrányok, minörül szőlánk — tulajdonképeni okozói kellőleg sújtani lehetne. Egyébiránt nem kételkedünk: a' megye Rdei tanácstermek szentsége 's a' gyűlési méltóság fentartására mellözhetlenül 's halaszthatlanul kívántató intézkedést minélelőbb eszközésbe veendik, hogy illy borzasztó profanatio többé ott ne történhessék.

Nyilatkozat. Azon szíves ajánlat következtében, mellyel az általam egybeillesztett „M. válto-törvény“ re e' lapok f. é. 64. számában (Budapesti napló aug. 10.) a' közönség figyelmessé tétetik, kötelessnek érzem magam ugyan a' tisztelt közönség — de magam — sőt mi legfőbb — az igazság iránt is azon nyilatkozzattal, hogy: az érdeklött munka maga a' válto-törvénykönyv saját egész művoltában. T. i. a' legközelebb mult orsz. gyűlésen tett módosítások az előbbi törvény-szöveg illető helyeire egyenesen beillesztvék, a' módosított vagy változtatott részek — mint többé nem érvényesek — természetesen kihagyatván. A' mi tehát az előadásra nézve ott javulólag említettik, mindaz csekély személyemet épen nem — hanem egyenesen és kizárólag a' törvényhozást illeti. *) A' mellette foglalt tárgy-jegyzék és térkép ennévcim. Zsoldos Ignác.

Bihar Vármegyei közgyűlés aug. 6kán Tisztválasztásunk kiegészítéséül, évnegyedes közgyűlésünk leírása előtt, a' t. olvasót szükségesnek

*) Még ekkor is nem kis rész esik tisztelt nyilatkozó urra, miután az illető törvényezikkek átdolgozásában szinte részt vön. Egyébiránt az, hogy a' magyar válto-törvényt úgy adá, mint az jelenleg, a' tett változtatások következtében orsz. gyűlésileg megállapítva van, úgy hiszszük szinte nem csekély érdem; élő törvényre mindenünknek szüksége van, 's itt még az is, ki a' kézzel rendeztetten és sietve juttatja birtokunkba, köszönetet érdemel. T á r g y - j e g y z é k és t é r k é p által mennyire nyert becsben, 's minő mértékben lón világosabbá az egész mű, minden értelmes és méltányos átláthatja. Szerk.

látjuk, azon körülményről, melly jun. 28kán (szombati gyűlés) mint a' tisztválasztási jegyzőkönyv meghitelesítésére kitűzött napon, mint alább látandjuk a' hivataltól elmaradt elégtelenség roppant kárörömére — történt, annál inkább értesíteni, hogy elfogulatlan átlássa, mint támadt parányi szikrából emészto lángvész 's miként fajulhat egész tömeg rosz-akaratuva egyes ember bosszuja 's hűsága miatt a' közügy közgazgatás kimondhatlan kárára!

A' tény egyszerűen ebből áll: június 28kán főispáni helyettes ő m g a ' jegyzőkönyvet meghitelesítettén, találta abban sok megjegyzésre méltót, mik pártingerültséget táplálva, főjegyző ur általi kigazítást igényeltek, mi megtörtévé, habár látszóttak is fenállók a' baloldalon, de mivel szólásra magukat nem jelenték, ő m g a ' gyűlést bevégeztettek jelentvén, a' teremtet a' sokasággal együtt elhagyá, azok pedig, kiknek a' jegyzőkönyvhez szólni kedvük lett volna a' baloldalon, benmaradván Th. J. főszbirót esküttöstül a' m. elnökhez küldék, a' Rk nevében megkeresendőül, hogy a' gyűlést, mellyen még mind a' jegyzőkönyvhez nem szólhattak, folytatni kegyeskedjék; ő m g a ' mindazáltal a' t. bíróságot azon válasszal, hogy a' már bevégeztett gyűlést folytatni nem fogja, visszabocsátá. Történt ez időközben, hogy a' fő és m. aljegyző a' f-i- helyettes urat némi be- és kitáblázandó iratokról, hogy a' felelősséget róluk ezekre nézve venné le, megkérve, értesíték 's ő m g a ' az okot méltányolván, nem sokára megyei katonák 's megyeház kapujára függesztett irat által gyűlés-folytatásra összehívá a' Rdeket — 's mi történik? a' baloldal szónokai megragadva ez alkalmat, jelen gyűlést törvénytellennek nyilvánították. A' be- és kitáblázásban czél színté nem éretett, ugyan is a' jegyzők jelentvén, miként az illető felek jelen gyűlést érvénytelennek tartva, kötelezvényeiket visszavették — jelen gyűlés eloszlott, — a' leendő közgyűlés aug. 6kára tűzetvén ki. Ez idő alatt az elégtelenség Bécsbe utaztak — majd hírek hallatszóttak, hogy az évnegyedes közgyűlésre a' B-anus- B-yanusok nagy előkészületeket tesznek a' f-i- helyettes ellen. — Ennyit előleges felvilágosításul.

És most lássuk az évnegyedes közgyűlést. Mielőtt ezt leírni, engedjék meg a' nyájas olvasók vérszobákból munkát aziránt kijelentenünk, miként f. évi aug. 6kai zürzavaros gyűlésünkről rendszeres rajzot adnunk annál kevésbbé lehet, minthogy ezt chaos universumba merült emberi gyarlóság, személyeskedés, ingerültség, rosz szándok, rágalom, tiszteletlenség, korlátlan kicsapongás 's mások elleni türelmetlenség jellemezvén példátlanok tartjuk a' magam nemében, melly megyei életünkre valaha homályt vethetett's egyébtelnek arra, melly rend nélküli szabadságból fejlődhetett szomorú tanuságaul az utókornak arra: miként a' hazafiság leple alatt olly tényeket követhetni el, mik a' közügynek csak színlett, 's az önzésnek nyílt forrásából fakadván, mint egyfelől a' nép-erkölestelenítésre lefelé átkos példával hatnak másrészt ezek elmaradt ügyesbajos dolgaikból eredt sohajokat huzván maguk után, a' közgazgatás kerekeit akadályoztaták.

Elkezdődvén e' gyűlés egy aggtbiró emelt legelső szót, felhozván 's okokkal támogatván a' szombati gyűlés törvénytellenességét, de illedelmes modorban, mire egy g. n. e. lelkész czifra, de a' baloldal türelmetlensége miatt megzavartatva hatástalanul elhangzott beszéddel az ellenkezőt igyekezett támogatni, f. p. helyett ur ezen lépését semmiségnek tartván, mit ismét B. Ö. czáfolván meg, semmiségnek m á r az okbul sem tartá, mivel a' főisp. helyettes általa megsértve érezte magát. Ezalatt az elnök csöndet kért 's megemlítve azt, miként a' szombati gyűlés jegyzőkönyve meghitelesítve már fölterjesztetett 's így vitakozás tárgya nem lehetne, felszólítá a' Rket a' közgazgatási tárgyak taglalására, mellyek halmozva feküdtek a' zöld asztalon — de süketelen; sőt a' baloldalon mutatkozott zajongás, bármint igyekezett ő m g a ' rendszeres tárgyakra vonni figyelmüket, mindannyiszor a' szombati gyűlést hangoztatá tárgyalandónak. Mig ez így folyt, egy szokatlan jelenet fordult elő, m. alispánunk t. i. felkelvén nyilvánítá, hogy háta mögött B. J. a' főisp. helyettes szemtelennek nevezé. Nem kelle több a' különben is felingerült kedélyeknek, olaj vala ez a' tüzre, mellynek borzasztó lángja Vezuvként fellobbant. Egy részről ugyan is „actio“ zúgott a' tiszteletlen kitételre, másik ellenben a' m. alispánt hazagnak nevezé és sokáig szakadatlanul folyt a' szilajlármá kiáltozás 's magány-személyeskedés elannyira, hogy ezt látva a' legzsibon-

göb városiacz jelenetét képzeltük — szóhoz jutni bárkinek alig lehetvén, a' szólás-szabadsági vitatkozás is feljult. Az elnök esöndre szólítván a' Rket, azon véletlen kiejtése által: „illy bögs közepett tanácskozni nem lehet“ az ingerült kedélyek új anyagot nyertek — volt is érte lezke, szemrehányás, — 's mindezekre ő mga nyugodt mosollyal azt felelvén, hogy ő olly inconditus hangnak más nevet nem adhatott; ismét illedelemre figyelmezteté a' közönséget. Minden csekélységet e' helyütt lerajzolni hálátlan munka lenne, bocsánat! ha azokat mint a' megye méltóságával ellenkezőket elhallgatva, tárgy szükében egyedül nevezetes beszédek vázlatára szorítkozunk. Az előbbtől eltérő tárgy az actio-elrendelés fölötti vitatkozás vala. Kiemelendő itt először is Kl. I. tb. ezen nyilatkozata: (óráját kivéve) Ime 11 óra, 's még mit sem végeztünk, keserűségén egyebet nem hallottunk! — Istenre kérem a' t. Rket! mikor szünek ezek meg? megöszülttem, én is ültem a' nemes megye másod alispáni székében, de hogy másod alispán a' háta mögött hallottak följelentse, példát reá nem tudok. Ha valaki, én bizonyon az elnöki szék iránt mindig tisztelettel valék, 's ha táblabíró B. J. nyiltan azt mondotta volna: főisp. helyettes ur hazug szemtelen, legelső én kértem volna actiót ellene; de becsületesemre mondom, itt ülve mellette nem hallottam 's ha alispán ur hallotta, finom hallással kell birnia. Ugyan Istenért! miért halmozzuk a' keserűségeket? miért nem tette hallatlanná? Elnöknek kötelessége a' nyiltan mondottakat előadni, magányos dolgokat nem illik hallani. Ő mgáról felteszem, hogy az már a' Rk. iránti figyelemből sem hallotta volna. Szomorú dolog! illy fonáksággal tölteni az időt — 's mi szenved mind ezekért? a' közjó. Ha az első tárgy is illy ingerültté vált, mit fogunk végezni? ha B. J. az illedelemről megfeledezett, ő mga meg fogott tudni felelni. T. Rk! ne legyünk olly bökezűek az actióval, tudjuk a' multakból, milly kedvetlenségeknek lön az forrása 'sat. 's így mellőztetni kíváná. — S. Gy. m. alisp. erre védelműl felhozá, hogy mint hallottat hallatlanná nem tehetvén, általa ő mga személye iránti érzésenyilvánítását ne vegyék rosz neven a' t. Rk. — Ismét zaj támadván 1ső alisp. ur szólítá csendre a' zajongókat, mondván, hogy egymás elleni suttogás helyett mondjuk ki nyiltan, hogy egymásra haragszunk — hasonló tanácskozás czélhoz nem vezet. N. J. tb. mély taglalásába bocsátkozván az actio kérdésének, mint magányosan történt tényt 's ő mga tekintélyével ellenkezőt mellőztetni kíváná — a' bögs szóban talávia sérelmet. Ekkor tb. B. J. emelt szót, előbbi sértő kiejtését azzal is sulyosbitván, hogy a' m alispánt delatoriszerepjátszás miatt vádolá, ki u. m. már 1833ban B. L. t. bírót feladta 's így váratlan reá nézve sem volt; ezt azonban m. alisp. azon állítással, hogy B. J. ur legközelebb is odafen volt árulkodni, visszatorolta. (baloldalon zugás: ez más!) Folytak pro et contra névfelirat során a' szónoklatok, 's fel lőnek melegítve az actio-kérdéssel a' multak bus emlékei 's — történetek közbeszólások, mellyeket érinteni e' lapokban helyén nem látunk; de minden ingerültség daczára is nevétséget idézett elő Dr. J. szbíró azon állítása, miszerint Angliában a' serifet a' kir. ficsussal azonosítá; mire tb. B. Ö. meg is felelt, a' kis és nagy jury, és serif fogalmáról értekezvén. A' jobb oldal szónokai közt az 1ső alügyvéd volt az, ki az ellenfél szíverét érintve, ennek ingerült bosszuját mimikákban úgy, mint szavakban kénytelen vala tapasztalni. Beszéde tartalma ide megy ki: „kár az időt hasonló személyeskedésekkel tölteni — ugyan, ha egy idegen jó érzésű ember jelen tanácskozásunkat hallgatja, minő fogalmat nyer azokról, midőn de lana caprina vitatkozunk, egymást rágalmmal, gúnyjal illetjük; a' fontos és közjót érdeklő tárgyakra nézve pedig eredyenyre nem jutunk? lehetlen gyomorémelygést nem kapnia. 'S miből származnak e' kellemetlenségek? kenyér-'s hivatalvesztési elégtelenségből a' közügy rovására. — Ha azon t. urak annyira szívükön hordozzák a' közjót mint ajkaikon, ime most új tér nyílt előttük, legyenek függetlenek, legyenek a' hazáé! ne növeljék az ingerültséget — de már az utczán is hirlik, hogy a' B-ek a' főisp. helyettes meg akaarják támadni 'sat. (zugás) D. M. volt főügyvéd, személyében az actio kérdését tárgyzó leiratot, mint mellyben a' megye jogai tisztábbá váltak, polgári dicsőségének tartja. — Az előbbi nyilatkozatra B. Ö. állott fel: igazsága van, u. m. Hr. J. urnak, hogy ki jelen gyűlés folyamát áttekintené, rendes fogalmat nyerne, midőn a' t. ügyész is utczai hírekkel áll elő (baloldal zug) Jegyezze meg magának t. ügyvéd ur, hogy illy neveletlenség be-

csületes eaberhez nem illik, vagy azt hiszi tán, hogy épen e' korszakot választók illy fegyverre? illy emberrel én egy gyűlésben lenni sem kívánék — átkozott azon hazafi! ki testi megtámadási szándokot visz a' tanácskozási terembe — én u. m. mig agyvelőt capacitálhatok, nyers erőhez nyulni nem fogok — ha utczai hírekkel akarnék bibelőlőni, én is tudnék elősorolni tényeket, mik önnek diszere nem válnának. Ez után főtiszt. F — y ur fejtegeté az actiozasi jogot, mellyet mint egyszerű keresetlevelet nemesak főispánnak, de fő és alügyvédnek is, szerinte joga van feltenni ha azt mondjuk, hogy a' többség tegye fel, azt mondók: senki sem; mert a' többség midőn legkisebb kitérésért a' kisebb számot sujtandja, magát, ha az érdekében nem áll, megactióztatni nem engedi. A' megyei végzésre, mellynél fogva némelyek a' többségnek szeretnék az actiozasi hatalmat tulajdonítani, támaszkodni nem lehet, mert az egyes esetekre hozatott 'sat. Feszült figyelmét ébreszté föl a' Knak volt főjegyző T. Ö. ur dolyfős modoru felkelése, ki elfojtott bosszuvágytól környezve, a' baloldal egyik főszerepét sejteté magában megszólalása előtt már lappangani. Beszéde így hangzék: „Kinek nem volt még alkalma gyomor-émelygést tapasztalni, hallgatva Hr. J. ur beszédét, lehetlen volt azt nem éreznie. Kérde Hr. ur minő fogalmat visz el, ki tanácskozásunkban részesül, midőn ingerültség közepett látja e' megyét? megfejttem azt, ügyeljen reá! — Azon fogalommal: 1) hol diplomacie ki van mondva, hogy az elnökség iránt nincs bizodalom, ott csendes tanácskozásról álmodni sem lehet; 2) Hol önhiba miatt a' kormányzó tekintély elveszett, azt visszaszerezni nem egy könnyen lehet. Azon fogalommal 3) hogy a' hol a' kisebb szám magát szuronyokkal alakítja többséggé, ott, midőn távoznak a' szuronyok, előáll az alkotvány, előáll az értelmi erő 's ismét többséggé lesz. Gunyos hangon mondatik nekünk: „legyetek a' hazáé!“ e' szó szépen hangzik, a' mennyire magány-érdeket illet, könnyen felejtendő; de nem felejtethjük a' sértett alkotvány, a' közjog érdekében. — Mondják elleneink: „ne ápoljunk ingerültséget,“ de az erre okot adott forrást vizsgálni nem akarják (felhozá ő mga maj. 19ki nyilatkozatát) ne csudálkozunk tehát, folytatá tovább, a' békétlenségben, midőn mik sima szóval mondatk, azokkal tetteg ellenkezők történetek. Rómának hirdetéek egykor veszélyét, 's érte egy ifju örvénybe ugrott, van Magyarhonban egy megye, mellynek boldogsága 's eltűnt békéje egy férfitől függ 's ezen férfinak nem kellene ezért örvénybe sülyedni; emelkedhetikegygel magasb polczra 's megye csende helyreálland. Különös, hogy épen azok, kik okai a' békétlenségnek, az elkövetett hibákért minket vádolnak, a' helyett, hogy a' Rknek annyi sérelmért némi enyhítést nyujtanának; sőt épen az, ki azon székben ül (az elnöki székre mutat) hja fel az ingerültséget. — Mondják aztán, hogy eredyenyre nem mehetünk — nem, mert sok a' sérelem, azt sem tudjuk, mellyikhez nyuljunk azok roppant tömegéből“ 'sat. A' végzésre menve át, minthogy azt széksértésre nem alkalmazhatja, actio ellen szavaz. Mind ezenszavakat ő mga esöndes öntudat higgadságával hallgatván utóbb azokra így nyilatkozott: „Végig hallgattam egész türelemmel e' borzasztó philippicát — tudjuk a' célt melly e' szavak mérges nyilában rejlik 's ha a' fulánkokat, mellyekkel előadattak, vizsgálám, megtudnám fejteni, miből vevék azok forrásukat; 's ha engem érdekelnének, Curtius Regulással elmondanám: „Ha a' megye békétlensége oka én volnék, 's nem azon egyed, ki annak felbizgatott csendét reám hártja 's folyton ápolja, azt mondanám: uram! te adád életemet, vedd el azt!“ Szememre veté szóló, hogy nincs bennem bizodalom, erre okot nem adtam, 's ha nincs, oka hogy ki ő fels. kir. kegyelmét bírja 's alkotvány mellett kíván állni, némelyeknek elég ok alacsony szenvedélyek ápolására. Régi tényeket hordanak föl ellenem, gondolván, hogy az Achilles sarkon áll — nem állitom, hogy soha nem hibáztam, hisz „homo sum, humani nihil a' me alienum puto,“ de tiszta öntudattal nyugodt kebellem mondhatom el, hogy soha senkinek bármí tekintetből igaztalanságot nem szolgáltattam (baloldalon nagy zaj — az elnök esöndet kér — (moraj) itt látom már a' személyes bátorság is hiányzik“ (a' gyűlésből menni készül, — viszsamarad) Ezután áttér ő nga hivatali pályája ideje alatti életrajzára, megemlíti a' rágalmakat, mellyek ellene még alispáni hivatalra felléptekor 1838ban kárörömmel fegyverül használtattak, de megbuktatására mindenármányos törekvés daczára sem sikerültek 's érzékenyülve mondá: „négy növendék fia gyermeknek nem utól-

só reményt tápláló atyja vagyok, de végkép legyek azon örömtől, hogy valaha felserdülésüket láthassam, megfosztva, ha tettem valamit, mi becsületemmel ellenkezik. Egyébiránt felsőbb helyre vannak mindazok terjesztve, ki fog tűnni ott ügyem tisztasága. A' mi Hr. ur állítását illeti, azokat utczai híreknek mondan nem lehet; üzenetek jöttek hozzám, hogy ha csak a' gyűlést szuronnal nem tartom, egyik pisztollyal engem, másikkal az alispánt lövik meg! (!) Hallják nemes társaim! mívé fajulhat az ármány, alacsony szenvedély! megettem kenyerem javát, ijesztgetések meg nem zavartanak, 's kérdem most is: ki az a' Rdek közül, ki egy törvények ótalma alatt levő elnököt agyan löjőn.“ (kitérá mellét) 's megemlíti, miként tisztújítás előtt hir volt vérpatakokrul azon esetre, ha némely uraknak a' kijelölés inyuk szerint nem fog történni, — mi okus szolgált a' közbátorságnak katonai erővel fenntartására. — Az actióra nézve helytelennek találta, hogy 1 személy fölperes 's egyszersmind bíró legyen, — megfejté, miként nálunk jury nem levén, nem egyforma viszonyban áll elnök a' Rkel. Angliában korlátlan hatalom adatik az elnöknek engedtelenségek zabolására, nálunk ellenkezőleg áll, 's ha csak az ország 's ő felsége rendtelenség iránt nem intézkednek czélszerűleg, kétes a' tanácskozás modora. — Itt megjegyzésre méltó, hogy e' szavakat ő mgyakori közbenszólás, láma és zavar közt alig tudta befejezni. Történtek még a' jobb és baloldali szónokok közt szóláselőség feletti vitatkozások, mellyek folytán Hr. L. urnak szóhoz jutni sikerülvén, nyomos szónoklattal rová meg B — t J — t, ki a' személyeskedési téren szeret u. m. vitézkedni; holott egy neki volna tanácsos illyesekkel hallgatni, mert ő tudna elene beestelenségi adatokkal is előállani — (ki vele!) otthon szolgálok. — T. Ö. ur sértő szavaira egész őszinteséggel kijelenté: miként igaz, hogy egy férfin van, kitől a' megye csendje függ, 's ki ezt háborgatva az ingerültséget ápolja, és az: B. Ö. (a' baloldal eljen!) Az actio-kérdésre nézve azon ohajtását fejezé ki, miként ő egyedül a' józan többségnek kívánja adati e' jogot. Egy két egyszerű sophisma után a' m. aljegyző fájdalommal nyilatkozatá, hogy a' május 19kén ígért fényes jövedőt ismét boru váltá fel, említé, miként nála az elv személyeséggel őszszekettve nincsen 's a' főügyvédet, kinek megyei jogok fölött ügyelni kötelessége, actio feltévesi készségreért a' Rk iránti tiszteletlenségről, Dr. S-rt pedig, ki egykor B. Ö. a' polgárok legnagyobbikának nevezé, 's most ellene fordulva látja, következetlenségről vádolá. Ezután a' megyei főügyvéd ugyan e' megye végzését taglálá, de actiót feltelni okadott. H. B. P. ur a' törvény-megtartást javasolván, actio mellett szavazott. O. K. főbíró a' kérdésbeli tény, mint magánykörben, nem nyilvánosan történt, mellőztetni kíváná. Ekként folyván a' vitatkozások, az elnök jónak látván e' tárgytól elvonnia a' Rk figyelmét, az egész kérdést mint nem történet mellőztetni 's fontosabb tárgyakat felvételni kívánván, ebben a' Rk meg is nyugodtak — egyedül B. Ö. urnak volt egy szava Dr. L-hoz, ki ennek megköszöné az általa reá ruházott czímet, 's azt, hogy annak kiérdemlésére egykor neki segédkezet nyujtani szives volt. Felhozá az ellene koholt azon rágalmat, „mintha ő maga vetette volna adó alá a' nemességet.“ Ha már folytatá, egyik fél ő mgát, másik fél őt tartja zavar fejének, — Angliában u. m. hasonló esetek történnék, — minthogy ő mgának módja van békeeszközlésre, felhivá ő mgát egyezsége, kijelentvén, hogy mihely f. i. helyettes ur akár lemondás, akár fölébb menetel után Biharból távozik, (hogy is ne? az ő kedvéért) becsületszavát köti le, hogy ő e' teremben megjelenni soha többé nem fog. *) Az 1ső alügyvéd erre nyilvánítá, hogy ő nem hisz B. Ö. ur e' szavainak, de nem is javasolja az illy ígértteleteket, attól tartván, hogy, mint többször már, szöszegési hibába esik. Elnök ő mga rendre utasítván a' szólókat, a' Rk reá is állottak — a' junius 28ki (nygynevezett szombati) gyűlés tüzetvén ki ő mga gyakori ellenzésére bár, vitatkozás tárgyaul.

*) Hallott é valaki ennél konokabb nyilatkozatot? tehát hogy eddig szerencsénk volt e' teremben B. Ö. urhoz, azt nem közjó iránti vonzalomnak, de ő mga elleni bosszuvágnak köszönhetjük? valóban példás hazafiság!

gyenek béketüressel, ne járjanak két uton, várják be nyugodtan, hogy a' tbiro B. O. ur által gyávanak címzett kormány 's ugyancsak azon erdemes ur által bekormozottaknak nevezett kormány emberei, mino' választ adnak. Egyébiránt nyiltan kimondom: miként minden kedvetlenségnek, mik 4 év alatt összesen e' megyét 's ennek egyedeit érték, volt alispán urak okai, mert Magyarorszában arra, hogy alispánok a' kormányzó személye 's hivatala ellen illy szemtől szembe föllépvén a' tisztikarnak hasonló tiszteletlenségre adtak volna példát, eset nincs. Valóban el is mondhatja tb. B. O. ur o' nga irányában a' reformatusok bünbánati könyörgésükbe foglalt ime szavakat: „megbántottalak téged uram, sok bűnimmel, u. m. gonosz számmal, irigységgel, mordsággal, szitkos átkos voltommal, haragtartással, boszszuállással.” Ezt o' mika fölváltá többek során Th. J. főbíró, ki az említett szombati gyűlést, habár megismeri is, hogy o' mika azt nem szándékosan tette, törvénytelennek nyilvánítja. Hasonló értelemben nyilatkozott az 1 ső aljegyző, ki az elvet személytől megkülönböztetvén, o' mika iránt tiszteletet nyilvánítja bármely irigység, vagy rágalom daczára, és szinte meg van győződve, hogy azt o' mika jó czéltól, t. i. a' felelősségnek jegyzőkről elhárítására tekintetből cselekedte; minthogy azonban o' nemesak jelen hivatali állása, de gyermekeinél fogva is e' megyéhez csatolva érzi magát, annak jogai fölött, mint bármely egyes polgárnak örökös kötelességének tartja — de törvényt sem tud és szokást, mellyel fogva 3 óra alatti gyűlést rendelni lehetne, ennél fogva azt érvényesnek el nem ismeri. A' baloldal egyik tbirájától általános értelemben vett idegen szóra végre megjegyzi, miként o' t habár nem Biharban ringatták is, mint magyar nemes a' magyar korona alatt sehol magát idegennek nem tartja 's fájlalja épen e' különböző elemeket összeolvasztani törekvő korszakban, e' szónak azon oldalról származását, mely magát haladás barátjának szereti vallani. Közhelyeslés követvén e' nyilatkozatot, az idegen szóra e' nem értetettnek módosított. — Egyéb kevésb jelentéki szónoklatokat mellőzvé, megjegyezzük, hogy e' minden eredvény nélkül lezavart tanácskozásnak folytatását o' mika másnapra halasztá. (vég. köv.)

Komárommegyel közgyűlés. Első alispáni elnöklet alatt vette augusztus 4én évnegyedes közgyűlésünk kezdetét, kevés számmal valánk, mert a' t. Rendek egyszersmind gazdák. A' szónyegen levő tárgyak nagyobb része belügyeinket érdekli: 1) A' jobbágytelkeken lakó nemesek adója behajtását sürgető intézvény nálunk nagy bajt nem okozott, mivel e' tekintetben meglehetősen rendben volt adminisztráció, azért mégis küldöttség bizott meg, melly öszszefogja írni a' tartozásokat. 2) A' gesztesi járás még egy katonai ujonczczal tartozván ez sürgettetik 's kiállítására újra elrendeltetett. 3) Rendőrségi szolgabiráinknak az illető hajdu megadatott a' nm. helytartó-tanács által 's ez rendben van, bár az eskütteknek is adatnék, mert sokszor történik hivatalos dolgok elmaradása azért, hogy a' messzebb eső helységekre saját cselédekkel rendelvények miatt nem küldhetik. 4) Néhány czikk vámsókkentését tudatott intézvényre határozatott: mivel a' vámosok iránti rendelkezés az országgyűlésre tartozik, nézeteiket ez iránt majd ott fejtendik ki a' Rendek. 5) Szabolcs és Nógrád megyék nagyrédekü leveleiket az adminisztratorok ügyében tudomásul vettük; minthogy már e' szellemben magunk is föllirtunk 's ezt az illető megyékkel tudatandjuk is. 6) Zala-megye levelét Kraszna, Zaránd és Közép-Szolnok viszálykapcsolatása 's a' létező törvények végrehajtása iránt nagy részvétellel fogadtuk, nézeteiben tökéletesen osztozunk 's hasonló szellemben fogunk felírni. 7) Szerém felszólítására a' fümei vasut iránti részvétünket megmutatandók, főszolgabiráinknak meghagytuk, hogy járasaikban részvétet 's pártolást igyekezzenek ez ügynek szerzeni. Végül aggodalommal vagyok kénytelen kijelenteni, hogy azon nagy érdekű helytartó-tanácsi intézvény, melly a' katonai hatalomkarról rendelkezik, 's melly az egész hazában aggodalmat szült, rendes közgyűlésünkön elő nem kerülvé, tudakozás után sikerült azt megtudni, hogy ez egy előbbi rendkívüli közgyűlésben, melly közgyűlés a' huslímitatio miatt tartatott — vétetett fel, 's ha jól vagyok értesítve határozatott: hogy felelősség kimondása mellett megyénk azt elfogadja. — Fájdalom ha így van, az illy nagy érdekű tárgyakat a' rendes közgyűléstől elvonni nincs egészen rendben, még akkor sem, ha talán általányosságban a'

közgyűlést hirdető körlevélben intimatumok felvétele érintetett volna is. Thaly Zsigmond.

Hegyaljai jégpusztítás. Tarczal aug. 7kén: Folyó hónap 5én esteli 5. és 6. óra között, zápor jéggel a' Szilvölgyön túl Tokaj felől kezdve az egész várost felfogva a' hegyen keresztül ment, rontott pusztított és csépett a' mit maga előtt talált; elverte a' Fekete hegyet, Mandulásokat, Fűtökét, Mestervölgyet, Előhegyet, Középhegyet, Kőveseket 's másokat, mellyek neveit elősorolni sok volna, némelly részben annyira, hogy azokban szüretelni nem lesz mit; a' zápor az utcán végig sodra szőlőt, szilvát és barackot, eltarlott minden veteményt, kiterdesett számtalan ablakot, sok szegény szelid lakos valóban szánakodásra méltó! Aug. 3án szinte elverte a' jég a' tocsnavai, lizskai, sárospataki és s.ujhelyi hegyeket is. Az esőzés június közepe óta szüntelen tart, ha egy vagy két nap jó idő van is, ezt mindjárt megint eső követi, a' szülő földe meg nem szikkadhat annyira, hogy benne dolgozni lehetne; a' szülő vesszeje úgy elburjadt, hogy alig járhatni közte, 's ez oka, mi miatt némelly szőlőt jobban le nem vert a' jég; más részről pedig az árnyékok már is rohad az egres!

Statistikai adat. A' felső-magyarországi szomolnoki kerületi bányá-polgárság 1845. évi feb. 20, 21, 22 és 23dik napjain Iglón tartatott közgyűlésének most nyomtatásban kijött jegyzőkönyve szerint 1842dik évben a' Phoenixhutában 94062 mázsa 55 font ércz, 8393 mázsányi 15³/₄ fontnyi réztartalommal, következőleg 8²/₁₀₀ fontnyi közép tartalommal; — Györgyhutában pedig 24180¹/₂ mázsa ércz, 2360 mázsányi 28¹/₂ fontnyi réz, — tehát 9⁷/₁₀₀ fontnyi középtartalommal olvasztott; — 1843 évben pedig a' Phoenix hutában 86567 m. 92 font ércz, 7319 m. 36 fontnyi réz, — tehát 8⁴/₁₀₀ fontnyi középtartalommal, a' Györgyhutában pedig 9375 mázsa 36 font ércz 105¹/₄ m. 20 fontnyi réz, tehát 11²/₁₀₀ fontnyi középtartalommal olvasztott. Ezen öszvegekben nem foglaltatik ama rézmenyiség, melly a' kincstári és magán- vagy is inkább bányatársulati hutákban (Iglon és Szlovenkán) olvasztatott. F. S.

Gyáralapító társaság. Azon alapító részvényes urak, kik illető első részleteiket még eddig sem fizették be, még egyszer 's utósor szólittatnak fel, hogy az elmulasztott befizetést f. évi szeptember 15kéig, mint vég-határnapig annyiál inkább sziveskedjenek teljesíteni, mivel ezen határnap lefolyta után mulhatlanul az alapszabályok 11dik §szának értelmében fog ellenük eljárni. Az igazgató választvány Pesten 1845 évi aug. 24kén tartott ülésének határozatából. — A' gyáralapító társaság igazgató sága.

Énekiskola. A' pestbudai hangászegegyesület kormányai alatti nyilvános énekiskola t. cz. részvényesei jövő vasárnap aug. 31kén 10 órakor a' nemz. Casino teremében tartandó közgyűlésre, mellynek főtárgyai az igazgató és negyedik osztály iránti intézkedés leendőnek, tisztelettel hivatalosak. Mátray Gábor énekiskola-igazgató.

Budapesti napló. (aug. 28án) Ölö por, valamikor nem esik, vásárunk jelképe; 's e' nyomorúságos fölleget sűrű forog a' nagyszámban öszszegyült vásárnép; mi ha levegők kiességét ama por vagy loespocs nem akadályozza, igen örvendetes tünemény leendő vala külsőleg kereskedésünkre nézve. Panasz van, hogy posztgyáraink folytonos munkássága mellett is a' gyapjút nem szorgosan keresték; a' tavalyi gubaeggyűjtők azonban most igen bőven arattak. Sokan a' toll keletét bámulják; mi ezt könnyen megfeythetjük onnan, hogy a' toll ágyúöltelékül szolgál, erre pedig mostis nagy a' szükség, mert nemzetünk régi aluszkónyságából még nem egészen vetkezett ki. — E' vásár bizonyos fősztelűsüre szerencsétlenül ütött ki; mert tiltott váltóüzletbe keveredvén hüire jutott. Czimbóráji ez egyednek számosan voltak, 's hogy hasonló sorsra juthattak, semmi kétség többé. — Azon hírrel hogy Telepi ködfátyolképes mutatónyit bevezezze Pestre visszatért, a' fűvészkert üvegháza öszszegygyant, 's fűvészkertünk állapotát szomorú ködfátyolképhez ábrázolja. Vajjon a' rebesgetett hír, miszerint a' fűvészkert más helyre tétetik át, nem okozta é, habár egészen nem menthetőleg is, az illy-szerű elhanyagolást? a' tudomány kedvelői teljes bizodalmat táplálnak, hogy a' magyar egyetemen tudvalevő jövedelmei mellett nem fognak megfizetési semmi mód és eszközökkel, miknél fogást a' tudományok titkaiba felavattathasának. Erre nézve egy bizonyos helyen odavetett szóbul vigasztalhatjuk magunkat: hogy majd az egyetemi épületek megújítása mellett az oktatási rendszer is ujalog és ezélszerűbben fog rendeztetni. — Mult pént. a' Nádor vendégfogadó kéménykorma kigyúlt, de csakszikrákat szórt a' levegőbe, 's néhány perc alatt minden veszélynek vége lön, kivéve a' bámész néphullámzását, melly mintegy örömmorajjal tolongotta a' vaczi utca felé, e' ritkán élvezhető látvány szemléltetésére. A' f. h. végnapj. halasztott népünnepep előre nemgyanított akadályok elmarasztották; helyette aznap az emberbarátoknak szebb ünepélyre nyílnak meg a' megyeház kapui; ott ugyan aug. 31én reggeli 9 órakor kezdődik a' vaknövendékek nyilvános vizsgálata; kik egyszersmind délutáni öt órakor a' testgyakorló intézetben testi képzettségük fejleményit tanusítandják. A' Franken-

burg ur által rendezni szándékolt jótékony czélú ünnepegy is megátoltatott. — Mikép hagyják magokat falusi együgyű nemes társaink jégre vitetni fővárosunkban, itt egy példája: bizonyos vendéglői vig uracs látván hogy szomszédja a' fali ugynevezett „gyorsfestvényeket” bámulja, így szól hozzá: „nemde gyönyörű művek? a' műkiállításban ezek tündöklöttek első helyen, 's a' műegyesület méltányos kívánván lenni festőjük iránt, ennek ügyességét arany érdempénzzel jutalmazta.” Valóban remekművek, — mond a' tisztes parlagi ur — soha életemben illy gyönyörű képeket nem láttam; megis érdemlené az a' művész hogy kezeit megaranyozzák. A' környezők mosolya nem vala képes föllébrésztetni vendégünket műlévezetéből; sőt későbbben azt is elhívé hogy a' falon függő órák Napoleon táborozási-kor magával hordozá. Boldogtalan együgyűség! A' vidéki egyed melly táji volt? titok. — Egy derék zsidó hölgy egy laptársunk szerint a' pesti gőzhajórév jegyosztójától magyarul kérvén jegyet, etől megtámadtatott, miért nem beszél németül, miután ezen nyelvet is tudja; mire amaz igen helyesen válaszolá: azért mert ki a' magyar kenyeret eszi, nyelvét is tisztelje; 's talán nem szélség engedelmet kérnie egy jegyszédőtől nemzeti nyelven szólhatásra. Egyébiránt a' magyar gőzhajózási társaságtól joggal várhatni, hogy mivel utazási jegyeit és szabályit német és franczia nyelven közli, azokat ezentul magyarul és pedig állandóan teendi. — A' hazai gyárak 's ipar előmozdítására hír szerint több iratott alá 1,500,000 pföftrnál az utóbbi 8 hónap alatt; mi ha valódilag be is fizettetik 's ezélszerűen használtatik, minden bizonnal több előnnyel hatand hazánk fölvirágzására, mint azon ezernyi törpe szózat, melly itott iparmozgalmink ellen emeltek. Sajonnal tapasztaljuk, hogy még olly szent czélú törekvésekhez is, mint az iparegyesület, pártoskodás döntőbontó szelleme furakszik, 's főleg ennek tulajdonítják, hogy a' gyáralapító társaság legközelebbi választásakor Dessewffy Emil gr. és Luka Sándor főispán helyettes a' választványi tagok sorából kihagytattak. — Azok ellen, kik sem mesterséget, sem más valami jövedelmes iparágat nem űznek, hanem csak tisztes hivataljok szorosra szabott jövedelméből élnek, az életszükségű czikkekkal kereskedő világ öszszeseküldtnek látszik; t. i. a' mészárosok husrágitása után a' sült indultak kényszerű apróztatásnak, mert zsemlyéki pulysága mellett, már krajezáros süteményt készíteniök sem szabad; erre a' bérkocsisok csúrditék meg zsarló ostoraikat; most a' szabók rugatják drágábbra öltéseiket, majd a' kávéosok esigázzák minden fűdzsánál két krral többel vendégeiket; svégtétre még a' mozoghatásért kell fizetniük, mint például a' molnások malmai sem mozoghatnak kellőleg, mert a' gabonauzsorások ösz jövő reményében öszszehordott kincsöket jó pénzért is csak alázatos kérelemre adják. A' dolgok illy meneten örvendeni nem tudunk, de bosszankodni 's elszomorodni teljesen. — A' lánchidon 1849 előtt átjártatni alig van biztos reményünk, noha mind minden akadály 's nehézség a' folyamfonali zárgátnál el van háritva. — Buda gőzös, egy csapja kirándulván, forró gőzbe borította vendégit; e' gőz nem arra mutatott é, hogy a' hajókormányos fejében sok gőz volt? Ez intó példál szolgálhat arra, hogy a' két város közti szállítás illy nagy közönség ellenében szakadatlanul pontos figyelemmel kezeltessek. — A' bálványutezában roppant fényűzéssel föllállított kávétermeket jobban megvizsgálván azon sejtés ébredt bennünk hogy azok tulajdonosából vagy magyar milliomos' lesz, vagy annak ellenlábas. — A' szökött katonák második kiadásban jelent meg. Lemouton Emilia k. a. pedig Shakspeare művei fordításának már hatodik füzetét nyújtá olvasóinak, 's mi nem mulasztjuk el folyvást méltányolni e' lelkes honleány fáradozását irodalmunk gyarapításában. — Ritkán sereglét öszszé joggpályára készülő annyi fiatal fővárosunkba, mint jelen törvénykezési szakon, a' föleskeztést tegnapelőtt kétszázal jóval meghaladt számmal kezdék meg, úgy hogy új táblai jegyzőink egész díszben özönlöttek el főleg az urutezát, hol a' törvényeségi terem van. — Nemzeti színházunkban egy idegen csalogány elhangzása után, hétéfőn 2szor adatott Czakkó Zsigmond „Végrendelet”; nem kisebb számu közönség 's nem kevésb tetszéssel. A' valódi jó kívíja magát 's kik szerző irányában ollyformán nyilatkoztak, hogy: csak ez írta a' gyönyörű sikert tapasztalván önhányukon szégyenülnek meg. — A' színházi vásárt előfőlténi nem igen szeretik, mert ezen becses új darab másodsor is bérletszűnéssel adatott, sőt 3madsor is bérletszűnéssel kerülend színpadra jövő szombaton aug. 30kán a' derék Laborfalvy Róza javára, azonban ebből azon jót remélhetni, hogy a' színházi pénztár gyarapodván, többé vásárok sem leendő helye sem örve az irókkali esőkkentő alkudozásnak.

Amerika.

Az ujjorki Courier des Etats Unis jul. 18ki számában érinti azon öszszetűtközést, melly bizonyos franczia hadi hajó parancsnoka és Mazaellan hatóság közt történt. A' hatóság t. i. nem tudni mi okból, a' városukba telepített sűtőknek rögtön megtiltá mesterségök további üzését 's műhelyeiket becsukattá. Hermione hajó kapitánya ezen szerződéssel ellenkező önkényes tettet eligazittatni 's kárpótlásul 11,300 dollárt fizettetni kívánt, de kielégítő feleletet nem nyervén maj. 21kén tudatá a' tartományi kormányzóval, az idegen hatalmasságok ügyvivőivel és Thalia angol korvet kapitányával, hogy o' a' kikötőre tüzeltetni fog, mit meg is cselekedett. Ezen megtámadás eredvényét várják még. Szinte ujjorki tudósítások nyomán Buchanan statustitoknok, mivel az Oregon-kérdésre nézve Polk elnök nézeteiben nem

osztózik, hivatalától fölmentését kérte, mi megadatván, helyette Stephenson Virginiából neveztetett ki. A mexicói congressus, miként közelebbi számunkban említettett, az egyesült státusok ellen Texas bekebelesítése miatt hadra készül. A congressus e bekebelesítés által a szerződést és népjogot látja megsértettnek, azért határozatában így nyilatkozik: „1) a mexicói nemzet minden polgárát felszólítja függetlenségének az egyesült státusok elleni védelmére, mit Texas társtartományának ezek általi elidegenítése szükségessé tesz. 2) Ehez képest a mexicói kormány a neki adott hatalomnál fogva a nyilvános rend érdekében az egész ország erejét fegyverre szólítja, az így összehgyüendő hadi erőt 1844ki dec. 9kén kelt fölhatalmaztatásnál fogva rendszerezni s „függetlenség és törvények védelme” nevezett alatt táborra alakítani fogja. Kelt Mexicóban a kormánypalotában jun. 4én. Aláírva: Miguel Arleston a képviselők elnöke; Francisco Calderon, tanács elnök sat. — Bustamentetábornok jun. 17én Veracruzba érkezett s a republikánusok ajánla szolgálatát; de a hatóságok mindenütt hidegen fogadták. A mexicói köztársaság elnökválasztási határideje aug. 1jére tűzött; ez újabb aggodalmat ébreszt a haza ügyét lelkiükön hordozó polgárok közt, kik a pártok ingerült esatázásától már előre félnek; főjelöltek: Almonte tábornok és Herrera mostani elnök, mindkettőt erős párt környezi.

Spanyolország.

Narvaez miniszteriuma hanyatló félben áll, a közvélemény tolmácsai, a népakarat jelentői a hírlapok egyesülten dolgoznak ellene. Két ok szüli e hirtelen s a kormányra veszélyesen ható változást. Az első Concha tábornok Catalonia főhadparancsnokának hivataláról lemondása, ki a főminiszterrel váltott hevesebb öszszeszlalkozás miatt lépett le az on állásról, mellyen kötelességit mind a korona mind a nemzet kívánsága szerint becsületesen kezelé. A tábornok sértve érezte magát az által, hogy a miniszter-elnök bizonyos Chicot a madridi titkos rendőrség főnökét magával hozá Cataloniába, hol a nevezett tábornok a béke-helyreállítás legbuzgóbban fáradozott; Chico egy ujan alakított túlmérsékletű klubbal egyesülvén, Barcelonában terrorismusi kormányelveket állított fel s mellözve a rendes hatóságokat, csupán személyes gyűlölségből indulva ki 120 személyt — mind a progressista pártból — elfogatott s börtönbe zárattott. Ez azalatt történt, míg a felzendültek ellen Concha tábornok volt, de mihelyt tudósított ezen törvényellenes tényről, azonnal kívánta: hogy vagy bocsáttassanak szabadon a foglyok, vagy azonnal törvényes vizsgálat alá vétessenek. Ezen kívánat nyomán a hadi törvényszék azonnal megkezdé az elfogottak elleni nyomozást, s közülök 100at ártatlannak találván szabadon bocsáttatá; de a többi huszat a nélkül, hogy felettök itélet mondatott volna, visszatartottatták, s Narvaez parancsára Soherano hajón Mayorca szigetre szállították, honnét majd a philippini szigetekre fognak vitetni. Ezen önkényes eljárásba Concha tábornok

nem egyezhetvén, a kormánytól bucsut von s az ellenzék élire lépett. E hirtelen változásra s a kabinetnek szentszék iránti azon engedékenységre, miszerint az apostoli székek a spanyol egyházi igazgatókat érdeklő leiratit érvényeseknek ismérte el, a Globe megjegyzi, mikép a kormány ezen határozatát a főbb törvényszék többségének szilárd nézetei ellenére állapítá meg s ekkép kettős hibát követett el; az egyik: a spanyol kath. egyház szabályainak szándékos áthágása s így eszélytelen megvetése a mostani kényes körülményeknek; mert a római udvar által kinevezendő egyházi kormányzók, kik a káptalanok által kinevezettek ezen hivatalaiktól megfoszthatják, azonosak azon generalis vicariussokkal, kiket a spanyol egyházi fenyték oly gyakran már visszaütasított s kik csak Olaszország némely részein és Amerika polgárisulatlan tartományban léteznek. Ezen újítás többször kísértett meg már, de a castiliai tanács mindannyiszor félretette. A mostani miniszteriumnak jutott tehát a szerencse az egyházi ügyeknek ezen szép kezelését — csupán Róma iránti tetszvágyból megdönteni, eljatsani! — Cartagenából a castiliai csatornába rendelt 200 személyből álló gályarab-szállítvány erőhöz jutva útközben fellázadt s az őrizetére rendelt szállítókat lekonzolván, szerte szökődött.

Anglia.

A Spectator aug. 9kei számában a szétosztott parlamenti munkálatokra tekint vissza s állítja, hogy mind azok, mik annak megnyitására a trónbeszédben megemlítették, törvényre váltak. A keresztül ment főbb kérdések következők: A cukorvám csökkentése; az üveg-accise és közsén-kivitelvám megszüntetése, többnemű vámok teljes eltörlése, a vámjegyzék tökéletes rendszeresítése, az irlandi és skótziai bankügy átalakítása, a maynoothi nevelő-intézet jövedelem-szaporítása, Irlandban közoktató intézetek állítása, a zsidók hivatalképessége, a brazíliai rabszolga-kereskedés elnyomtatása; Ashley lord billje a gyermekek gyári munkájok szabályoztatásáról, és az örült házak butoroztatásáról s végre nagy számu vasut-billek. Jövő parlamenti ülésekre halasztattak következők: a gyógyászati ügy rendszeresítése, a városi csatornák, jótékony alapítványok s az irlandi hasznbérlok által hasznbérben tartott jóságokra tett beruházásokról szóló t.javaslatok, s igen sok vasutbill, Peel állásáról pedig következőleg nyilatkozik: „R. Peel nyert, és vesztett erejében. Politikája sziládsága által ellenei közt sok követőre talált; a közép osztály lassabb felfogású egyedei kezdik őt érteni, s pártjához szegődni; mostani körülmények közt legalkalmasb kormányférfiúnak tekintik, ki célhoz jutni akar is, tud is; sőt vannak tisztelői, kik jelszóul választák: Peel, és a gondviselés; más részről pedig szabadelmőséggel párosított tory szelleme régi követőiből sokat ellenesei sorába erőtetett.” — A legközelebbi parlamentben 2090 angol mérföld hosszúságú vasut építetése engedtetett meg Anglia és Skótziaiban, s 560 m.föld Irlandban; a tőke, melly részvényekre

alapítottat, 38 1/2 millió font sterlingre (462 millió p. forint) rug, ezen roppant öszszeg a közelebb 3 év alatt lesz előállítandó. A mostan építendő vasutvonatok egy angol m.földje sokkal kevesebbe kerül, mint az eddig építetteké, így most átlag (diametraliter) véve 1 m.földnyi vonal teljes előállítására 15 ezer fontba kerül, holott az eddigieknél szintennyi térű vasutra 30 ezer font költetett, meg kell itt még jegyezni, hogy Angliának ez öszszegen kívül még 10 millió font sterlinget kell fizetnie azon részvényekért, mellyeket külföldi vasutakról bírnak.

Franciaország.

Az éjszaki vaspálya-építésre vállalkozott öt részvénytársaság most egyesült, azaz részvényeiket egymás közt felosztották; a National szerinta Rothschild házra esik 51 1/2 millió frank; Lafitte és Blouteteére 4 1/2 millió, szintannyi a Hottinger házra, Rosamelére 20 millió s 15 millió a Paepin Schalleur házra. — A jussey (Haute Saone) választó közönség aug. 9én elhunyt követe Marmier herceg helyébe követválasztási ünnepet tartott; a miniszterium jelöltje volt Thierry Amadé, az ellenzéké pedig az elhunytak fia, ki apja elveitől egészen eltérve magát a mostani miniszterium nyílt ellenesének bizonyította. A választási győzelem az ellenzéké lön s 28 szótöbbséggel jelöltje az ifju Marmier hg. kamrai taggá kiáltott ki. A National következőleg érinti ez eredvényt: ezen választáshoz nemcsak azért kívánunk szerencsét, mert benne az ellenzék lett győztes s ekkép ügyeit biztosítva látja a képviselők házbán, hanem azért is, mert Thierry mint követ rosz beszédekert tartott volna, most pedig jó könyveket fog írni; a nyereség kétszeres: mint képviselő — mindig kefélünk kellett volna, holott mint történetíró kétségkívül dicsérni fogjuk. — A National és Journal des Débats folytonos harcot küzdelek; midőn egyik nem-et mond, a másik igent kiált; midőn egyik valamely tárgyról állítja, hogy fehér, a másik szintazon tárgy irányában feketét vitat. Mind ez a nevezett lapok elveiből magyarázható meg. A jelen vita Nemours hg kör-utazására vonatkozik. A National egy bordeauxi levelet közöl, mellyben állítatik, hogy ezen városban Nemours hg Annale testvérével igen hidegen fogadtatt, sőt a hivatalnokok tisztelgésén is éreztetett a kötelesség dohos szaga; a szokásos vive le roi, vivent les princes! felkiáltások egy kibérlett által mondatok el, de a nép ajka zárva maradt azok utánzására. E sorok miatt a Journal des Débats igen megboszandott s az érintett cikkek megzafolásába epetelve bocsátkozik, de épen ezért mit sem czáfolhat meg, mert bordeauxi levele nem levén, csak föltételezen ír, s kacaját akar ütni a való felett.

Törökország.

Julius 23kán a török fővárosban két helyen tűz ütött ki, egyik közel a szultán palotájához Top kapunál, másik Pamatiaiban; mind két helyen azonban, mielőtt a pusztító elem tovább harapozhatott, a gyors segély közbejövetele elnyomá. Konstantin orosz nagyherceg visszavartik.

69dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Hirdetés.

A nagyvárad kir. kincstári uradalom részéről folyó évi augusztus 28kán tartandó nyilvános árverés utján 1) teken Bihar megyében keblezett V. Váralja városa körében levő, ugy nevezett commendáns-rét a hozzácsatolt legelővel egyetemben jövő 1846-dik Sz. György hava 1ső napjától kezdve hat folyvást tartó évre, — 2) ugyan t. ns Bihar megyében helyzett s a fentebb nevezett kir. kincstári uradalomhoz tartozó, ugy nevezett királyi erdőben találtató szántóföldek, kaszállók és legelők szintén az 1846k évi Sz. György hó 1ső napjától számítandó három folyvást következő évre, a többet ígérőnek. a nméltóság magyar kir. kincstárnak jóváhagyása mellett, hasznbérbe fognak adatni. Bérleti szándékozók a mondott nap délelőtti óráiban a várad-velencei kormányzó kir. kincstári ügyvédi hivatal irótermében tartandó nyilvános árverésre, az első bérleti tárgyra nézve 80 flot, a másodikra pedig 55. flot pögőben minbánapézt hozandván magukkal — meg hivatnak: hol az árverési, ugy szer

zódési föltételek eleve és mindenkor megtekinthetők. 3-3

Juh-árverés.

Fömméltu hg. Lichtenstein Aloiz Komárom vármegyében keblezett Ácsi uradalmában, hétfőn u. m. **september hó 15kén** délelőtt 9 órakor kezdődő árverés mellett 440 db tenyésztésre alkalmas anyany 220 db tartható ürü, és 540 db vágni való mustra öszszesen 1200 db juh fog eladatni. 3-3

Hirdetvény.

A nagyméltóság magyar kir. udv. kincstár részéről közönségesé tétetik: miszerint a tizza ujlaki kincstári uradalomhoz tartozó s Bereg megye Beregszász városában levő szabadalmas város telek — ugy a beregszászi szőlőhegyen találtató jó művelésben álló nagy kiterjedésű majorsági- és tizenhárom darab dézmás szőlők 1845dik évi september 15kén Beregszász városában s még pedig a helyszínen tartandó nyilvános árverés utján a legtöbbet ígérőnek kész

pénz fizetés mellett, öszszes avagy külön s a tizza Ujlaki uradalmi tisztségnél külön részletekben is örökös joggal el ralményesbentudakozódhatnak. Kelt Tiffognak adatni; a venni szándékozók, sa-Ujlakon 1845dik évi junius 19-kén a mármaros kir. kincstári igazgatóság- 3-3

Értesítés a magyar-óvári növedéről.

Gyermekek vallásos s korszerű neveltetését szívükön viselő szülék tisztelettel figyelmeztetnek a magyar-óvári ajtatos tanodai növedére, mellyben a növendék saját tanára atyai szárnyai alatt mindenre, mit hazáuk igényei hasznos honpolgártól követelhelnek, szorgosan képeztetik. Ezen intézetben elláttatik a növendék reggelivel, ebéddel, ozsonával estebéddel, mosással, szolgálattal és orvossal, (gyógy szereket ide nem értvén) s ezért öszszesen kétszáz negyven pengő forint fizettetik, mellynek fele a növendék beléptével, másik pedig a második félév elejével tétetik le. Magántanulmányok u. m. nyelvek, rajz, zene sat. iránt az illető mesterekkel külön szerződhetni. Alulirt tehát tisztelettel felkéri az illető szüléket, és gyámokat, hogy vele szándékaikat legfeljebb september 20káiig bérmentes levél által tudassák. M.Óvárott augusztus 18kán 1845. J a e g e r Ferencz s. k. ajtatos tanodai gymnasium s növede igazgatója. 2-3

Statuspapir- és részvényárkelet. Bécs, aug. 23kán.

bankrészvény	1626 fr.	pesti lánchíd-részvény 100 fr.	137 fr.
1834ki 500 p.frtos kölcsön	795 „	bécs-glognitzai vasut 100 fr.	146 1/2 „
1839ki 250 p.frt.	325 „	pozsony-nagyszombati	— „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	59 „	középponti	114 „
cs. kir. arany agio 100tul:	2 1/2 „	duna-gőzhajózási	691 „